

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ.00013480

№ _____

На № 3327/4/99-99-15-02-02-13 від 16.11.2018

**Державна фіскальна
служба України**

Про надання роз'яснень

Міністерство фінансів України розглянуло лист Державної фіскальної служби України від 16.11.2018 № 3327/4/99-99-15-02-02-13 щодо деяких питань з бухгалтерського обліку і фінансової звітності та повідомляє.

Порядок договірних зобов'язань між учасниками відносин у сферах господарювання регулюється Господарським та Цивільним кодексами України.

Відповідно до статті 180 Господарського кодексу України зміст господарського договору становлять умови договору, визначені угодою його сторін, спрямованою на встановлення, зміну або припинення господарських зобов'язань, як погоджені сторонами, так і ті, що приймаються ними як обов'язкові умови договору відповідно до законодавства.

Згідно зі статтею 526 Цивільного кодексу України зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог – відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться.

Виконання зобов'язань, реалізація, зміна та припинення певних прав у договірному зобов'язанні можуть бути зумовлені вчиненням або утриманням від вчинення однією із сторін у зобов'язанні певних дій чи настанням інших обставин, передбачених договором, у тому числі обставин, які повністю залежать від волі однієї із сторін.

Відповідно до статті 527 Цивільного кодексу України боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок, а кредитор – прийняти виконання особисто, якщо інше не встановлено договором або законом, не впливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту.

Згідно зі статтею 1046 Цивільного кодексу України за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 20B4E4ED0D30998C0400000A55E2800912B6900

Підписувач Верланов Сергій Олексійович

Дійсний з 11.10.2018 0:00:00 по 11.10.2020 0:00:00

Міністерство фінансів України

35210-06-5/6144 від 01.03.2019

Державна фіскальна служба України
402/4 від 04.03.2019

Відповідно до статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон) підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій (дії або події, які викликають зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства) є первинні документи – документи, які містять відомості про господарську операцію.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20, зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

Відповідно до пункту 5 розділу I Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, під час інвентаризації активів і зобов'язань перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан, відповідність критеріям визнання і оцінка.

При цьому забезпечується, зокрема, виявлення активів і зобов'язань, які не відповідають критеріям визнання.

Згідно з пунктом 7.4 розділу III зазначеного Положення під час інвентаризації розрахунків шляхом документальної перевірки встановлюються, зокрема, правильність і обґрунтованість сум дебіторської, кредиторської і депонентської заборгованостей, у тому числі суми кредиторської і депонентської заборгованостей, щодо яких строк позовної давності минув.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей фінансової звітності господарських одиниць за межами України в грошовій одиниці України визначено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193 (далі – П(С)БО 21).

Норми П(С)БО 21 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – МСФЗ)).

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628, консолідована фінансова звітність складається шляхом впорядкованого додавання показників фінансової звітності дочірніх підприємств до аналогічних показників фінансової звітності материнського підприємства.

Курсові різниці, що виникають під час переобрахунку показників фінансової звітності дочірніх підприємств, які розташовані за межами України, у валюту України визначаються згідно з П(С)БО 21.

Згідно з П(С)БО 21 курсова різниця – це різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Визначення курсових різниць за монетарними статтями (статті про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів) в іноземній валюті проводиться на дату балансу, а також на дату здійснення господарської операції в її межах або за всією статтею (відповідно до облікової політики).

Курсові різниці від перерахунку грошових коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей про операційну діяльність відображаються у складі інших операційних доходів (витрат).

Курсові різниці, які виникають щодо дебіторської заборгованості або зобов'язань за розрахунками із господарською одиницею за межами України, погашення яких не плануються і не є ймовірними в найближчій перспективі, відображаються у складі іншого додаткового капіталу та відображаються в іншому сукупному доході.

Господарська одиниця за межами України – це дочірнє, асоційоване, спільне підприємство, філія, представництво або інший підрозділ підприємства, які перебувають або ведуть господарську діяльність за межами України.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 18.06.2001 № 303, асоційоване підприємство – це підприємство, на яке інвестор має суттєвий вплив і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 № 91, суттєвий вплив – це повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової, господарської та комерційної політики об'єкта інвестування без здійснення контролю цієї політики. Свідченням суттєвого впливу, зокрема, можуть бути:

- володіння двадцятьма або більше відсотками акцій (статутного капіталу) підприємства;
- представництво в раді директорів або аналогічному керівному органі підприємства;
- участь у прийнятті рішень;
- взаємообмін управлінським персоналом;
- забезпечення підприємства необхідною техніко-економічною інформацією.

Порядок визначення показників статей фінансової звітності господарської одиниці за межами України визначено пунктом 10 П(С)БО 21.

Зазначений порядок застосовується лише до перерахунку фінансової звітності тих господарських одиниць за межами України, які відповідають усім наведеним нижче ознакам класифікації, кількісні характеристики яких визначаються власником (власниками) або уповноваженим органом (посадовою особою) підприємства відповідно до законодавства та установчих документів:

- операції з підприємством становлять незначну частку в обсязі діяльності господарської одиниці;

- основним джерелом фінансування діяльності господарської одиниці є доходи від власних операцій або місцеві позики;
- витрати на заробітну плату, матеріали та інші елементи операційних витрат господарської одиниці сплачуються або відшкодовуються переважно в іноземній валюті;
- оплата реалізованої господарською одиницею продукції (робіт, послуг) здійснюється переважно в іноземній валюті;
- рух грошових коштів підприємства відокремлено від поточної діяльності господарської одиниці за межами України і не зазнає прямого впливу її господарської діяльності.

Відповідно до статті 11 Закону фінансова звітність складається на підставі даних бухгалтерського обліку.

Перекласифікація кредиторської заборгованості за позиками, отриманими українськими підприємствами від кредиторів-нерезидентів, що є асоційованими особами, без їх згоди в інструменти власного капіталу не передбачена національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в Україні.

Якщо підприємство відповідно до законодавства застосовує для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності МСФЗ, то для нього вимоги МСФЗ є правилами бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

З огляду на те, що МСФЗ приймаються Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (м. Лондон, Велика Британія), їх тлумачення Міністерством фінансів України не здійснюється.

У свою чергу, згідно з частиною другою статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 375, питання щодо визначення належності України до країн з гіперінфляцією не належать до повноважень Міністерства фінансів України.

Заступник Міністра

С. ВЕРЛАНОВ